บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การรับรู้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาต่อการจัดการความรู้เพื่อการปฏิบัติงาน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาต่อการจัดการความรู้ พฤติกรรมการรับรู้ของบรรณารักษ์ในกระบวนการการจัดการความรู้ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการจัดการความรู้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บรรณารักษ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมการจัดการความรู้หรือรับผิดชอบเรื่องการจัดการความรู้ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน จำนวน 214 คน จากห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 24 แห่ง ได้รับแบบสอบถามคืนมา 195 ชุด คิดเป็นร้อยละ 91.12 และใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบเพื่อวัดความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (*t* test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (*F* test) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุป

ผลการวิจัยเรื่อง การรับรู้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาต่อการจัดการความรู้เพื่อการปฏิบัติงาน พบรายละเอียดดังนี้

1. ด้านข้อมูลทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 87.2 และมีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 28.7 นอกจากนี้ยังพบว่า บรรณารักษ์ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 57.9 และมีประสบการณ์ในการทำงานห้องสมุดมาแล้วอยู่ระหว่าง 20 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 28.2

2. ด้านระดับการรับรู้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาต่อการจัดการความรู้ พบว่า ในด้านนโยบายของการจัดการความรู้ ด้านประโยชน์และความสำคัญของการจัดการความรู้ และด้านกระบวนการของการจัดการความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และศึกษาพบรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้

ด้านนโยบายของการจัดการความรู้ พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีการรับรู้ว่าการจัดการความรู้เป็นดัชนีชี้วัดตัวหนึ่งในการทำประกันคุณภาพ (QA) ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้บังคับให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งดำเนินการ เพื่อยกระดับการทำงานให้ได้มาตรฐาน ด้วยค่าเฉลี่ย 4.12 การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือที่นิยมใช้ในการบริหารงานในห้องสมุด ด้วยค่าเฉลี่ย 4.09 และการรับรู้ถึงนโยบายและแผนการการจัดการความรู้ของหน่วยงานมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.66

ด้านประโยชน์และความสำคัญของการจัดการความรู้ พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีการรับรู้ว่า การจัดการความรู้ทำให้บรรณารักษ์มีความรู้เรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากงานประจำเพิ่มมากขึ้น ด้วยค่าเฉลี่ย 4.04 การจัดการความรู้สามารถช่วยพัฒนาการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ด้วยค่าเฉลี่ย 3.95 และการรับรู้ว่าการจัดการความรู้ทำให้ท่านมีความใกล้ชิดกับเพื่อนร่วมงานภายในและภายนอกหน่วยงานมากขึ้น ด้วยค่าเฉลี่ย 3.86

ด้านกระบวนการของการจัดการความรู้ พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีการรับรู้ว่า การให้ความสำคัญในการถ่ายทอดประสบการณ์การทำงานแก่ผู้ร่วมงาน เพื่อช่วยให้การทำงานดีขึ้น ด้วยค่าเฉลี่ย 3.96 ความรู้เกี่ยวกับทักษะในการปฏิบัติงานของท่าน ควรได้รับการบันทึกในฐานข้อมูลของหน่วยงาน ด้วยค่าเฉลี่ย 3.76 และการรับรู้ว่าผู้บริหารกับบรรณารักษ์ร่วมมือกันนำการจัดการความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ด้วยค่าเฉลี่ย 3.59

3. ด้านพฤติกรรมการรับรู้ของบรรณารักษ์ในกระบวนการการจัดการความรู้ พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีพฤติกรรมการรับรู้ในกระบวนการการจัดการความรู้ ด้านการค้นหาความรู้ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้

ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ ด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และด้านการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และศึกษาพบรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้

ด้านการค้นหาความรู้ พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษารับรู้ว่าห้องสมุดมีแผนการจัดการความรู้ที่ชัดเจน ด้วยค่าเฉลี่ย 3.40 ได้การเข้ารับการฝึกอบรม/สัมมนาในหัวข้อกระบวนการการจัดการความรู้ ด้วยค่าเฉลี่ย 3.31 และการส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นโดยระบุความรู้ที่หน่วยงานมีอยู่และความรู้ที่หน่วยงานต้องการ ด้วยค่าเฉลี่ย 3.03

ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ด้วยค่าเฉลี่ย 3.96 ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารหน่วยงานในการพัฒนาองค์ความรู้และนำความรู้จากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ มาช่วยในการปฏิบัติงาน ด้วยค่าเฉลี่ย 3.47 และไปศึกษาดูงานจากหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ด้วยค่าเฉลี่ย 3.33

ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีการจัดทำคู่มือที่ใช้ในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน ด้วยค่าเฉลี่ย 3.24 การมีส่วนร่วมในการบันทึกและจัดเก็บความรู้ของหน่วยงาน ด้วยค่าเฉลี่ย 2.99 และการใช้ฐานข้อมูลจัดเก็บความรู้ของหน่วยงานเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้สู่ผู้ร่วมงาน ด้วยค่าเฉลี่ย 2.96

ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีการจัดเก็บข้อมูลและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ด้วยค่าเฉลี่ย 3.46 มีส่วนร่วมในการปรับปรุงคู่มือการปฏิบัติงานด้วยค่าเฉลี่ย 3.17 และการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบฐานข้อมูลความรู้/เอกสาร/แบบฟอร์มบันทึกความรู้ของหน่วยงาน ด้วยค่าเฉลี่ย 2.82

ด้านการเข้าถึงความรู้ พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการประชุม/อบรม/สัมมนาอย่างสม่ำเสมอ ด้วยค่าเฉลี่ย 3.46 สามารถค้นหาความรู้ที่ต้องการจากระบบฐานข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ด้วยค่าเฉลี่ย 3.44 และการได้รับและศึกษาเอกสารเผยแพร่ความรู้ของหน่วยงานภายในและภายนอก ด้วยค่าเฉลี่ย 3.37

ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีส่วนร่วมในการระดมความคิดและแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนร่วมงาน ด้วยค่าเฉลี่ย 3.36 มีการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนร่วมวิชาชีพผ่านทาง Blog/ Facebook ด้วยค่าเฉลี่ย 3.00 และมีโอกาสได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนความรู้จากผู้มีประสบการณ์หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพอยู่เสมอ ด้วยค่าเฉลี่ย 2.92

ด้านการเรียนรู้ พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้วยค่าเฉลี่ย 3.62 มีการนำความรู้จากการเข้าร่วมประชุม/สัมมนา/ดูงานมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ด้วยค่าเฉลี่ย 3.41 และการนำทักษะการเรียนรู้และกลยุทธ์ต่าง ๆ จากบรรณารักษ์ห้องสมุดอื่น ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน ด้วยค่าเฉลี่ย 3.25

4. ด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดการความรู้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน พบว่าบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องการรับรู้ต่อการจัดการความรู้เพื่อการปฏิบัติงานในด้านกระบวนการ ด้านผู้ปฏิบัติงาน และด้านเทคโนโลยี ศึกษาพบรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้

ด้านกระบวนการ พบว่า มีปัญหาห้องสมุดไม่มีการถ่ายทอดความรู้ระหว่างบุคลากร/หน่วยงานอย่างเป็นระบบ จำนวน 40 คน (ร้อยละ 20.50) ห้องสมุดไม่มีการจัดเก็บความรู้ต่าง ๆ เป็นระบบและสามารถนำข้อมูลมาใช้ภายหลังได้ จำนวน 25 คน (ร้อยละ 12.80) และระบบการจัดการความรู้ของห้องสมุดไม่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 25 คน (ร้อยละ 12.80)

ด้านผู้ปฏิบัติงาน พบว่า มีปัญหาความสามารถของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาแต่ละท่าน มีข้อจำกัดในการเรียนรู้แตกต่างกัน จำนวน 189 คน (ร้อยละ 96.90) มีภาระงานมาก จำนวน 161 คน (ร้อยละ 82.60) และมีประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ไม่เพียงพอ จำนวน 92 คน (ร้อยละ 47.20)

ด้านเทคโนโลยี พบว่า มีปัญหาห้องสมุดไม่มีระบบการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดเพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ จำนวน 48 คน (ร้อยละ 24.60) ห้องสมุดมีจำนวนคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอต่อบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 38 คน (ร้อยละ 19.50) และห้องสมุดไม่มีระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพที่ทำให้เข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว จำนวน 30 คน (ร้อยละ 15.40)

5. การเปรียบเทียบการรับรู้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาต่อการจัดการความรู้ พบว่า 1) เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ไม่มีผลต่อระดับการรับรู้ของบรรณารักษ์ในการจัดการความรู้ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1ที่ได้ตั้งไว้ 2) เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ไม่มีผลต่อพฤติกรรมของกระบวนการการจัดการความรู้ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 และพบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา อายุ 20-30 ปี มีพฤติกรรมในการจัดการความรู้ด้านการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ มากกว่ากลุ่มอายุ 31-40 ปี 41-50 ปี และ 50 ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากการสรุปผลของการวิจัยเรื่อง การรับรู้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาต่อการจัดการความรู้เพื่อการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีการรับรู้ต่อการจัดการความรู้ในด้านนโยบาย ด้านกระบวนการ และด้านประโยชน์และความสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ เกศฤดี บุญรัตน์ (2551) และการศึกษาของ ชริยา จันทร์อินทร์ (2550) เนื่องจากปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการความรู้ในองค์กรและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากร และได้กำหนดเรื่องการจัดการความรู้ให้เป็นดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงาน

ของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นห้องสมุดในฐานะที่เป็นหน่วยงานหนึ่งในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีความจำเป็นต้องดำเนินการด้านการจัดการความรู้ของหน่วยงานด้วย จะเห็นได้จากการที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนดหัวข้อเรื่องแนวปฏิบัติที่ดีในรายงานการประกันคุณภาพ (Quality Assurance--QA) ของสถาบันอุดมศึกษาขึ้น เป็นการผลักดันให้เกิดการจัดการความรู้ภายในหน่วยงาน ดังนั้นผลการทดสอบสมมติฐานจึงพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ไม่มีผลต่อการรับรู้ในการจัดการความรู้เพื่อการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาต่อการจัดการความรู้

2. บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีพฤติกรรมการรับรู้ในกระบวนการการจัดการความรู้ ได้แก่ ด้านการค้นหาความรู้ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ ด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และด้านการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับระดับปานกลาง ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของเกสร โพธิ์สุวรรณ (2551) พบว่า บุคลากรในห้องสมุดวิทยาลัยพยาบาลมีความเข้าใจต่อกระบวนการการจัดการความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สาเหตุสำคัญเนื่องจากการศึกษาของเกสร โพธิ์สุวรรณนั้น เป็นกรณีศึกษาห้องสมุดเฉพาะเท่านั้น คือ ห้องสมุดวิทยาลัยในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ซึ่งแตกต่างจากการวิจัยฉบับนี้ที่ศึกษา บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐบาลและเอกชน ผลจากการศึกษาจึงเป็นภาพรวมของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา และสามารถสะท้อนภาพให้เห็นว่า แม้การจัดการความรู้เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นต่อหน่วยงาน แต่บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ขาดความรู้และความเข้าใจในขั้นตอนของกระบวนการการจัดการความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของทิพย์รัตน์ อติวัฒนชัย (2550) พบว่า การจัดการความรู้ในด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ การประชุมหารือแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้อบรม เรียนรู้ เพื่อถ่ายทอดความรู้ เป็นกระบวนการที่มีความรู้และความเข้าใจน้อยที่สุด ซึ่งตรงกับผลการศึกษาที่ผู้วิจัยพบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาที่มีอายุ 20-30 ปี มีกระบวนการด้านการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ มากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ สาเหตุหลักเป็นเพราะความก้าวหน้า

ทางเทคโนโลยีและอิทธิพลของ social media/social network ที่ส่งผลต่อกลุ่มคนในยุค generation Y

3. บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา มีปัญหาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการความรู้ ในด้านกระบวนการ ด้านผู้ปฏิบัติงาน และด้านเทคโนโลยี ถึงแม้ข้อบังคับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จะกำหนดให้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการเรื่องการจัดการความรู้อย่างเป็นรูปธรรมในองค์กรบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาก็ยังประสบปัญหาดังกล่าว และศึกษาพบรายละเอียดของแต่ละด้านดังนี้

ด้านกระบวนการ พบว่า ห้องสมุดไม่มีการถ่ายทอดความรู้ระหว่างบุคลากร/หน่วยงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นวลละออ แสงสุข (2550) พบว่า บุคลากรไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการแบ่งปันความรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งในการจัดการความรู้ ถึงแม้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จะได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการความรู้ในองค์กรและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากร ซึ่งเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ แต่การวิจัยนี้พบว่า บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ยังขาดความรู้และความเข้าใจในขั้นตอนของกระบวนการการจัดการความรู้

ด้านผู้ปฏิบัติงาน พบว่า บรรณารักษ์แต่ละคนมีความสามารถ มีข้อจำกัดในการเรียนรู้แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นวลละออ แสงสุข (2550) พบว่า บุคลากรมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศใหม่ ๆ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งตรงกับผลการศึกษาที่ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยด้านอายุของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีผลกระทบต่อการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ สาเหตุสำคัญมาจากความก้าวหน้าของนวัตกรรมใหม่ ๆ คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยี และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อีกหลายประเภท ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มบรรณารักษ์ที่มีอายุมาก เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับบรรณารักษ์ที่อยู่ในยุค generation Y ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสามารถ และมีการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

ด้านเทคโนโลยี พบว่า ห้องสมุดไม่มีระบบการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดเพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ทิพย์รัตน์ อติวัฒนชัย (2550) พบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีประสิทธิภาพในการช่วยให้องค์กรสื่อสารและเชื่อมโยงทั้งภายในและภายนอกองค์กร หน่วยงานต้องเล็งเห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยี และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนและเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเทอร์เน็ตที่เป็นเทคโนโลยีที่เชื่อมคนทั่วโลกเข้าด้วยกันทำให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ (knowledge transfer)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง การรับรู้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาต่อการจัดการความรู้เพื่อการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีพฤติกรรมการรับรู้ในกระบวนการการจัดการความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ควรมีมาตรการหรือกลยุทธ์ในการวางแผนการจัดการความรู้ของหน่วยงาน โดยมุ่งเน้นการสร้างความรู้และความเข้าใจในกระบวนการการจัดการความรู้ทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านการค้นหาความรู้ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ ด้านการเข้าถึงความรู้ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และด้านการเรียนรู้ ให้มากขึ้นรวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติที่ถูกต้องตามกระบวนการของการจัดการความรู้

2. บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีพฤติกรรมการรับรู้ในกระบวนการการจัดการความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดการความรู้ของหน่วยงานอย่างเป็นทางการ โดยให้บรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบัน-

อุดมศึกษาที่มีอายุ 20-30 ปี มาเป็นคณะกรรมการ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมในการจัดการความรู้ด้านการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้ มากกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ

3. บรรณารักษ์แต่ละคนมีความสามารถ มีข้อจำกัดในการเรียนรู้แตกต่างกัน ซึ่งผู้บริหารสำนักหอสมุดต้องมีการวิเคราะห์ศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงานว่าบุคลากรแต่ละท่าน มีจุดเด่น จุดด้อย อย่างไร เพื่อทำแผนพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงานให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น เพราะว่าบุคลากรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการขับเคลื่อนหน่วยงานไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้

4. กระบวนการการจัดการความรู้สร้างความยุ่งยากในการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ ดังนั้นห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการการจัดการความรู้ให้แก่บุคลากร เช่น การประชุม การอบรม/การสัมมนา เกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้และศึกษาดูงานหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จในการจัดการความรู้ เช่น หอสมุดและคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล โรงพยาบาลศิริราช

5. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในแต่ละแห่ง ควรจัดให้บุคลากรในห้องสมุดได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในหน่วยงาน อาจทำได้ในหลายรูปแบบ เช่น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Community of Practice--CoP) การสับเปลี่ยนงาน (job rotation) และเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

6. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรจัดฝึกอบรมการใช้เทคโนโลยีให้แก่บุคลากรเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะทำให้ระบบการจัดการความรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการจัดการความรู้ของบรรณารักษ์ในแต่ละงานภายในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานของบรรณารักษ์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ควรศึกษาสภาพและผลสัมฤทธิ์ในการนำระบบการจัดการความรู้ในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา

3. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพในการถ่ายทอดความรู้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เพื่อค้นหาลักษณะของบรรณารักษ์ที่มี tacit knowledge ในเรื่องการถ่ายทอดความรู้ เพื่อการปฏิบัติงาน โดยศึกษาเฉพาะกรณีห้องสมุดขนาดใหญ่

4. ควรมีการติดตามและประเมินผลพฤติกรรมการจัดการความรู้ของบรรณารักษ์ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ อย่างไร

5. ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ในเรื่องการจัดการความรู้ของบรรณารักษ์อาวุโส